

ТЕМА 5. ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Основні терміни і поняття

Мультиплікатор; прямий дохід; непрямий дохід; стимулятивний дохід; інвестиції; прямі інвестиції; портфельні інвестиції; туристичний експорт; туристичний імпорт; туристичний продукт; тур; круїз; незалежний тур; пекідж тур; інклюзив тур; прямі витрати; непрямі витрати; невидимі витрати; видимі витрати; додаткові витрати; альтернативні витрати; економічна туріндустрія; національний бюджет; міжнародна торгівля; платіжний баланс.

План

1. Принципи та проблеми, обмежувальні фактори розвитку економіки міжнародного туризму.
2. Економічний сенс витрат в туризмі.
3. Туристичний продукт в міжнародному туризмі.
4. Види турпродукту.
5. Туристичний продукт як джерело доходу.
6. Вимір економічного впливу туризму.
7. Туристичні експорт та імпорт.
8. Вплив туризму на національний бюджет, міжнародну торгівлю та платіжний баланс.
9. Інвестиції в туризм. Коефіцієнт доходу від туризму.

Теми доповідей

1. Міжнародний туризм й зайнятість.
2. Вплив міжнародного туризму на екологію.
3. Роль міжнародного туризму в економіці України.
4. Проблеми розвитку міжнародного туризму в контексті світової економічної кризи.

Проблемні питання до теми

1. Що таке «економіка туріндустрії»?
2. Назвіть основні принципи економіки туризму.
3. Перелічіть основні проблеми економіки туризму та їх вплив на глобальне поширення і розвиток.
4. Які фактори туризму є обмежувальними?
5. Назвіть відчутні та невлімовимі туристичні продукти.
6. Що таке «альтернативні витрати»?
7. Наведіть класифікацію туристичних витрат.
8. Охарактеризуйте туристичні експорт та імпорт.
9. Поясніть як міжнародний туризм впливає на національний бюджет.
10. Яку роль міжнародний туризм відіграє у міжнародній торгівлі?
11. Охарактеризуйте як відображаються операції з торгівлі послугами у сфері міжнародного туризму на платіжному балансі країни. Розкрийте це питання на прикладі України.
12. Що таке «прямі» та «непрямі туристичні витрати»?

13. Що таке «туристичні витрати з урахуванням мети подорожі»?
14. Що таке «туристичні витрати з урахуванням місця і часу»?
15. Як здійснюються інвестиції в туризм?
16. Як Ви поясните залежність «туристичний продукт – дохід»?
17. Яким чином проявляється сезонність у туристичному бізнесі?
18. Назвіть принципи розрахунку мультиплікатора.

Тести для перевірки знань

Одиничний вибір (правильно – помилково)

1. Економіка туризму відповідає на такі основні запитання: що, як і для кого виробляти.
2. Більшість країн, що розвиваються, мають позитивне сальдо платіжного балансу по статті «Міжнародний туризм».
3. Туристський мультиплікатор – це коефіцієнт непрямого впливу туризму на економіку й соціальну сферу даної галузі на регіональному або федеральному рівні.
4. Туром називається комплекс послуг з розміщення, перевезенню, харчуванню туристів, екскурсійних послуг, а також послуг гідів-перекладачів і інших послуг, об'єднаних на базі головної мети подорожі й надаваних по певному маршруті й у певний строк.
5. При негативному туристському сальдо мультиплікативний ефект у туризмі дорівнює нулю.

Множинний вибір

1. Відповідно до рекомендацій Міжнародного валютного в актив платіжного балансу відносять:
  - а) витрати на купівлю туристичних товарів та послуг;
  - б) транспортні витрати на перевезення немісцевого характеру;
  - в) інвестиції іноземного капіталу в туристську індустрію;
  - г) витрати по довгострокових іноземних кредитах: відсотки, відшкодування капіталу.
2. Відповідно до рекомендацій Міжнародного валютного в пасив платіжного балансу відносять:
  - а) надходження від продажу туристських товарів і послуг;
  - б) витрати на імпорт товарів, необхідних для міжнародного туристського споживання, у тому числі на прямий імпорт і на непрямий імпорт;
  - в) інвестиції іноземного капіталу в туристську індустрію;
  - г) транспортні витрати іноземних відвідувачів.
3. Валовий туристичний продукт це:
  - а) сумарний обсяг товарів і послуг, вироблених туристською індустрією за визначений період часу (переважно за рік) в межах певної країни резидентами цієї країни;
  - б) сумарний обсяг товарів і послуг, вироблених туристською індустрією за визначений період часу (переважно за рік) резидентами цієї країни;

в) сума всіх витрат на виробництво туристичних товарів і послуг за визначений період;

г) сума всіх доходів від реалізації туристичних товарів і послуг за визначений період.

4. Валовий туристичний продукт як сума всіх витрат не включає в себе:

а) витрати на туристичне споживання;

б) приватні туристичні інвестиції;

в) державні туристичні витрати;

г) експорт туристичних послуг.

5. Валовий туристичний продукт як сума всіх доходів включає в себе:

а) заробітну плату;

б) прибуток;

в) відсотки від надання кредитів та інших позик;

г) всі відповіді є вірними.

6. Формула туристичного доходу має вигляд:

а) Турпродукт – Непрямі податки + Державні субсидії;

б) Турпродукт – Державні субсидії + Непрямі податки;

в) Турпродукт – Прямі податки + Державні субсидії;

г) Турпродукт – Державні субсидії + Прямі податки.

7. Мультиплікатор продажів:

а) вимірює обсяг додаткового виробництва в економіці за рахунок збільшення витрат туристів;

б) вимірює додаткові доходи (заробітна плата, орендна плата, відсотки від позичок і прибутку), що утворюються в економіці в результаті збільшення витрат туристів;

в) вимірює додаткові обороти бізнесу в результаті збільшення витрат туристів;

г) характеризує кількість робочих місць, створених за рахунок додаткових витрат туристів.

8. Мультиплікатор доходів:

а) вимірює обсяг додаткового виробництва в економіці за рахунок збільшення витрат туристів;

б) вимірює додаткові доходи (заробітна плата, орендна плата, відсотки від позичок і прибутку), що утворюються в економіці в результаті збільшення витрат туристів;

в) вимірює додаткові обороти бізнесу в результаті збільшення витрат туристів;

г) характеризує кількість робочих місць, створених за рахунок додаткових витрат туристів.

9. Мультиплікатор виробництва:

а) вимірює обсяг додаткового виробництва в економіці за рахунок збільшення витрат туристів;

б) вимірює додаткові доходи (заробітна плата, орендна плата, відсотки від позичок і прибутку), що утворюються в економіці в результаті збільшення витрат туристів;

в) вимірює додаткові обороти бізнесу в результаті збільшення витрат туристів;

г) характеризує кількість робочих місць, створених за рахунок додаткових витрат туристів.

Складіть пари з визначень та понять (див. табл. 5)

Таблиця 5 – Визначення та поняття

Визначення	Поняття
1. <i>Прямі витрати</i>	А. які здійснюються до чи під час транспортування туриста, пов'язані з придбанням запасів продуктів, одягу тощо, і не можуть розглядатися як продукти, вироблені безпосередньо підприємствами туризму;
2. <i>Непрямі витрати</i>	Б. витрати випуску благ, зумовлені вартістю найкращої втраченої можливості застосування ресурсів виробництва, які забезпечують максимальний прибуток;
3. <i>Альтернативні витрати</i>	В. витрати які здійснюються під час транспортування туриста і до його повернення на місце постійного проживання;
4. <i>Невидимі витрати</i>	Г. на задоволення туристичних потреб і бажань у процесі транспортування, наприклад, витрати з доставки багажу від автобуса до місця реєстрації;
5. <i>Видимі витрати</i>	Д. які здійснюються при придбанні туристичних товарів і послуг, вироблених чи наданих виключно туристичними підприємствами;
6. <i>Додаткові витрати</i>	Е. які здійснюються в місці постійного проживання туриста до його транспортування, тобто витрати на придбання товарів, які будуть використовуватися під час подорожі.

Доповніть відповідним визначенням нижче приведені речення

1. ... – фізичні та розумові зусилля, спрямовані на виробництво туристичних продуктів і надання послуг.

2. Тур може бути внутрішнім, здійснюватися у межах національних державних кордонів, чи ... – в одній чи декількох закордонних країнах

3. Приїзд іноземних громадян у країну є ... туризмом, що викликає приплив (ввезення) коштів у цю країну (регіон)

4. ... – засоби виробництва, які використовуються у виробничому процесі для створення інших продуктів, що задовольняють туристичні потреби і бажання.

5. ... – мандрівник через турагента чи самостійно вирішує з транспортною організацією всі питання свого переміщення до місця призначення, а також за допомогою турагента чи самостійно замовляє номер у готелі завчасно чи, в разі потреби, під час поїздки.